

אדולף אייכמן או וליוס: עם בנו בזמן השואה, בתיק ה"ס. ולפני חסימת

גם בראק לא המציא שיטה זו. המציא היה קצין גבוה ב"ס. שאמר: "אצלנו אין חולים. אצלנו יש רק מתים."

* * * גאו להשמרת הרקים

מן קציר לאחר מכן הופיעה זמרת נוטצו בשררת: סרן ה"ס. רוזנולף היה קיבל הוראה מפי המלך להפוך את מחנה הריכוז באושהיץ למחנה השמדה. מדוע דווקא אושהיץ? הוס: מפני שמוקום הוא נוח ביותר מבחינת רשת הרכבות.

הוס היה טיפוס של פקיד, בדומה לאייכמן. הוא חיפש שייטות יעילות וזולות. הוא ביקר במחנות השמדה אחרים, כמו טרבלינקה, מצא כי היהודים מושמדים שם בתאי גזים פרימיטיביים, שהיו מתורבים לצינורות המפלט של משאיות וטאנקים. השיטה הייתה בלתי יעילה. המכוונות לא עברו בצורה שווה, ההרעלה נמשכה חצי שעה, ולבסוף עוד היו יהודים רבים בחיים, במצב של עלמוץ. היה צורך לירות בהם.

הוס גילה את יעילותו של גאו שנקרא "ציקלון ב", שגור עד להשמרת הרקים. גאו זה הרג מיד. בעזרתו אפשר היה להרוג באושהיץ 16 אלף יהודים, צוענים וקומוניסטים ליום. מה היה תפקידו של אייכמן בתקופה זו? הוא יושב ליד שולחן הכתיבה בכריין, דאג לשייחוט הסדר והמאורגן של יהודי אירופה למחנות ההשמדה ולעבודות כפייה. אין כל מסמכים סופיים על מספר קורבנותיו. בבואפשט דיבר אייכמן עצמו על ששה מיליון. בנירנברג טען הקונגרס היהודי הערמי כי בסך הכל ניספו באירופה הנאצית 5.7 מיליון יהודים. מומחה אנגלי, גראדן רייטלינגר, טען לעומת זאת, אחרי וחקר מקיף, כי באירופה הנאצית ניספו בין 4.194.200 ל-4.581.200 יהודים. כשליש מהם מתו לדבריו מרעב, ממחלות ומעבודות כפייה, כמיליון נהרגו ביריות על ידי יחידות ההרצאה להורג ובפעולות בגטאות, ואילו באושהיץ נהרגו כ-800 אלף. אולם גם רייטלינגר לא טען כי סטאטיסטיקה זו ראה זו מוסמכת — חסרים הפרטים על יהודי רוסיה. אייכמן לא אהב להתבלבל. על רוב פקודותיו החתים את מילר, הממונה עליו. הוא עצמו לקח חלק אישי רק בהשמרת יהודי הונגריה. מדוע? אולי מפני שאו כבר דחק הזמן, נוכח התקומות הצבא הסובייטי לעבר בודאפשט. מאידך, יתכן כי אייכמן כבר לא לבואפשט בכוונה תחלה להשתמש ב"יהודי הונגריה כבני-ערובה, כדי להכריח את מעצמות המערב לפתוח במשאומתן עם צמרת ה"ס.

פקידים קטנים אינם מתאבדים כאשר יורדים המנהיגים מן הבמה. לאחרונה נראה אייכמן במאי 1945, כאשר הופיע בסביבות זאלצבורג במיפקדת מפקדו, קאלטני ברונר. הפושע המצולק גירש אותו, באמרו: "הברגש הזה יפריע לנו אצל האמריקאים!" אך סילוק אייכמן לא עזר לו. קאלטניברונר נשבה, הורשע בנירנברג והוצא להורג. אייכמן נעלם.

תחילה נשבה על ידי האמריקאים, הודה כטוראי-ראשון של חיל-האוויר בשם הירטל, שהשמיד כביכול את גירותיו בתחום לפקודות. מאחר שנשא על גופו את תוכנית-ההקצקע

של ה"ס. הודה לאחר מכן, במחנה השבויים, כסגן-משנה של ה"ס. הקרבי. משם הסתלק לגרמניה הצפונית, עבד כחור טב עצים אצל אחיו של חבר.

הוא נמנע מכל פגישה עם משפחתו. על כן לא היה זה הוא שהוצא להורג על ידי שליחי ההגנה, שתפסו איש אשר ביקר אצל משפחת אייכמן. תחת זאת הצטייד ב-1950 בתעודת פליטים של האפיסיון, ובר לארגנטינה של פרוץ. כעבור זמן קצר הצטרפו אליו אלו ורד ושלושת בניו קלאוס, אדולף ודוטר. הוא וכה לתן הדינה בשם ויקארדו קלמנט. בראשית תשי"ך נכנסו לבסיס ערוב אך כיוצא היטב, שבנו בעצמם בסאן פרנאנדו, פ"מ של בואנוס איירס.

תחילה עבד בפירמה להחזקת תעשיות, שהוקמה על ידי קצין ה"ס. פולנר במינחו כדי לשמש מחסה לחבריו לשעבר. לבסוף מצא עבודה אצל הסניף הארגנטיני של מוצסובניץ, חברת המכוניות הגרמנית, שהיתה חביבה במיוחד על פרוץ.

* * * כתביד ברעדי

מי מצא אותו שם? קרוב לחדאי: שרות הביון הגרמני, שהעביר את הידיעה לישראל, מאחר שאיש בגרמניה לא רצה לעסוק באייכמן. האיש צולם בחשאי, תמונתו העברו לקמץ גרמנים וישראלים שאיכורה בשעת. אחרי שאיכמן את זהותו, נוטף אייכמן ברחוב, הוחזק במשך כמה ימים בהרדמה, הובא לישראל במטוס אלעל שהגיע לבואפשט. אירס כדי להביא, כביכול, משלחת ענק ישראלית להגן לחגיגות העצמאות שם. הוא דרך על אדמת ישראל לפניו בוקר, באותו יום בו מסר דויד בן-גוריון את הדעתו בכנסת. אייכמן עצמו היה דרוך זמן רב קודם לכן לקראת תפיסתו. זמך-מה אורי החטיפה הופיע בגומיה אולם שהציג את עצמו כידור, ושנא את עמו כתביד שכתב והכתוב אייכמן באיגוד סינה. בראש כתביהוד רשם כי זו הודעתו היחידה שהיא בת-תוקף, וכי הודעה אחרת שתבוא משם איננה במידה שתסתור את כתביהוד, לא תהיה אלא תוצאה של לחץ וכפייה.

האיש הציג את כתביהוד לשבועון גרמני גדול, העורך סירב לקחתו. כתביהוד נמכר לשבועון זייץ האמריקאי, אך גם זה לא הדפיסו עדיין. קטעים ממנו התגלגלו גם למשרדו שבירעונים אחרים. איש לא פירסם אותם.

* * * אייכמן למען מפא"י

דועתו הנחפזת של בן-גוריון נתגלתה חיש מהיר כשגיאה חמורה. אומנם השיגה את האפקט הדרמטי המבוקש. אולם שום משרד משלתי לא היה מוכן לה. לא תיכנן את המשך הפרשה. תוך ימים מעטים הצליחה ישראל להרגיז את כל עתונאי העולם, לסתור את עצמה מספר פעמים במידה מבישה בהודעות רשמיות. לגרום לתקרית דיפלומטית מדרגה ראשונה עם ארגנטינה.

למרבית המזל, לא העז שום גורם בעולם לתקוף בענין כזה את ישראל. מחשש פן יראה כמגן על משמיד-המונים. ארגנטינה נאלצה להסתפק במעט — בגירוש השגריר הישר

רצלי ובהתנצלות סתמית. העתונאים נאלצו לכתוב לפי הקו הישראלי, להצדיק פחות או יותר את החטיפה. אפילו חברה אלעל לא סבלה יותר על המידה מן הפרסומת המפוקפקת.

בכל זאת נשאר נזק ארוך-טוח. הטיפול בפרשת החטיפה מנע כופית כל אפשרות להביא ארצה נאצים נוספים מארצות ידידותיות או ניטרליות. כל נאצי חוש שייתפס יצטרך לקבל את עונשו בחשאי ובו במקום — כפי שקרה למארטין בורמן, סגנו של היטלר, בארגנטינה.

נוק שני הוא פסיכולוגי. הפרסומת השלילית הראשונה עירערה בהרבה את המעמד המוסרי הסהור של ישראל בסדר העולם. התעקשותו של בן-גוריון להעמיד את אייכמן בעיני בית-משפט ישראלי, תחת לכנס בישראל בית-משפט שני לאומי בהשתתפות כל העמים שסבדו מן הנאצים, תיטול הרבה מן ההשפעה הנפשית של המשפט. קיימת הסכנה כי משפט אייכמן שוב לא יראה לעולם כמעשה של צדק עליון, אלא כמעשה-נקמה מוצדק, אך פרטי, של היהודים בצרפת. אם כן, לא יגרום המשפט לאותו זעזוע אנטי-נאצי, אשר היה צריך להיות תוצאתו העיקרית.

אולם למשפט, שייעמוד במרכז המאורעות של תשכ"א, יהיו תוצאות. הן תסתעפנה בכמה וכמה כיוונים, כולם חשובים ביותר. בין היתר:

התוצאה הפנימית: אם לא יגלו החוקרים והמשפטנים הישראליים חוסר-כשרון מופרז, יוסיף המשפט תוספת רבת-פרסטיגיה. האישיות של בן-גוריון, האיש שציונה להביא את אייכמן ולקיים משפט ישראלי.

תוספת-כוח זו לבן-גוריון עשויה להשפיע במידה מרעת על יכולתו לבצע את הפיכת-הבחירות שלו. אם יהיה בטוח או כי למפא"י סיכוי טוב לזכות ב-51 אחוז בבחירות, הוא עלול לגרום למשבר-קואליציוני, לפזר את הכנסת, ולהאריך את המשפט. תוספת-כוח רוב העברת שיטת-הבחירות הרצויה לו. יתכן כי עצם האיום הזה יספיק כדי להשיג כך גם בכנסת הנוכחית את הקלות הדרושים לשינוי שיטת-הבחירות.

התוצאה המדינית: המשפט ייצור לחץ מוסרי עצום על גרמניה המערבית. יתכן כי הגרמנים ירגישו צורך לעי שות מחתה גדול נוסף כלפי ישראל, כדי להפגין כלפי העולם את איהודהותם עם אייכמן ותקופתו. כבר למחרת חליפת אייכמן טען השבועון הגרמני דר שפינגל כי הפרשה כולה לא באה אלא כדי להכריח את גרמניה לתת לישראל, בתום תשלום השלומים, הלוואת-ענק לביטוס המשק הישראלי. הסכום שבן-גוריון מתכנן אליו: 50 מיליון דולאר לשנה, במשך עשר שנים.

יתכן כי לגבי אדם בעל תחושה היסטורית כה חזקה כמו דויד בן-גוריון, התוצאה העיקרית של המשפט תהיה אחרת: הוא עשוי לקבור תחתיו את שגם הטוב של כמה מדינאים ציוניים, שהפכו להיעץ לו. בראשם: משה שרת, הקשור בפרשת אייכמן באמצעות יואל בראנר, ואפילו הגנאי וייצמן.

המדינאי היחידי שאין לו שום קשר ישיר עם מאורעות תקופת אייכמן: דויד בן-גוריון.